

25.3.2014

50 §

50 § VALTIONOSUUSUUDISTUS 2015

Kunnanhallitus 28.1.2014 § 10

Valtionvarainministeriön Kunta- ja aluehallinto-osasto on pyytänyt kuntien mahdollisia kommentteja selvitysmies Arno Miittisen alustavasta ja Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmän käsittelemästä ehdotuksesta 17.1.2014 mennessä sähköisesti www-linkkiä hyväksi käyttäen. Kommentit on myös ollut mahdollista toimittaa paperilla valtionvarainministeriöön, Kunta- ja aluehallinto-osasto PL 28, 00023 VALTIONEUVOSTO.

Uudistuksen keskeiset pääperiaatteet ja laskentakriteerit:

1. Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus

- tasausraja 100 % (nykyisin 91.86 %)
- tasauslisä 80 % (nykyisin 100 %)
- tasausvähennys 30 % lisättynä tasausrajan ylittävän osan luonnollinen logaritmi>tasausvähennys liukuva (nykyisin kiinteä 37 %)
- tulojen tasaukseen siirretään 700 milj. euroa (kustannusten tasauksesta, euroa/as tasasuuruisesti kuntien omarahoitusosuutta kasvattamalla)

2. Laskennallisiin kustannuksiin sisältyvät erät:

- ikärakenne ja sairastavuus (painot THL:n ja VATTin selvityksistä, muutettu ikärakenteen ja sairastavuuden perusteella jaettavia kokonaissummia)
- työttömyysaste (kunnan kerroin = kunnan työttömyysaste/koko maan keskiarvo)
- kaksikielisyys (kaksikielisille kunnille = kaksikielisyyden hinnasta 7 % koko asukasluvun perusteella ja 93 % ruotsinkielisen väestön perusteella, asukasluvun perusteella jaetaan n. 35 % ja ruotsinkielisten perusteella 65 % koko summasta)
- vieraskielisyys (kunnan kerroin = kunnan vieraskielisten osuus vähennettynä sen kunnan osuudella, jonka osuus on maan alin)
- asukastiheys (kunnan kerroin = koko maan keskiarvo/kunnan asukastiheys, kerroin rajattu maksimissaan 20:een)
- saaristo (varsinaisille saaristokunnille = asukasluvun perusteella ja saaristokunnalle, jonka asukaista vähintään puolet asuu ilman kiinteää tieyhteyttä mantereeseen = korotus on kolminkertainen)
- koulutustausta (kunnan kerroin = ilman tutkintoa olevien 30 – 54-vuotiaiden osuus vastaavasta ikäluokasta vähennettynä sen kunnan osuudella, jonka osuus on maan alin)

3. Lisäosat

- syrjäisyys (syrjäisyysluvun perusteella, jos syrjäisyysluku on yli 1,5 = kunnan kerroin on kolminkertainen)
- saamelaisten kotiseutualueen lisä (saamelaisten kotiseutualueen kunnille = asukasluvun perusteella kerrottuna saamenkielisten osuudella koko väestöstä)
- työpaikkaomavaraisuus (kunnan kerroin = kunnan työpaikkaomavaraisuus vähennettynä sen kunnan osuudella, jonka osuus on maan alin).

25.3.2014

50 §

Kunnille varataan mahdollisuus kommentoida Hallinnon- ja aluekehityksen ministerityöryhmän käsittelemiä valtionosuusuudistuksen laskentakriteereitä ja kuntakohtaisia koelaskelmia. Selvitysmies toivoo kuntien kommentoivan alustavaa ehdotusta ja ottavan kantaa erityisesti ehdotuksen järjestelmän sisältöön, kriteereihin ja laskentaperusteisiin. Kommentointiaikaa on 17.1.2014 saakka. Valtionosuusuudistuksen vuosien 2011 ja 2012 kuntakohtaisiin tietoihin perustuvien koelaskelmien perusteella Juupajoen kunta menettäisi valtionosuuksia 259 euroa asukasta kohden, eli vuoden 2012 asukasluvulla laskettuna yhteensä noin 528.974 milj. euroa. Lopulliset laskelmat tarkentuvat, kun ne lasketaan vuoden 2012 verotiedoin sekä muuten vuoden 2013 asukasluku ym. tiedoilla. Valtionosuusuudistuksen hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmän käsittelyn mukaan kunnittaisessa muutoksessa käytettäisiin vähintään viiden vuoden siirtymäaikaa.

Uudistuksen jatkovalmistelu etenee siten, että kunnilta tulevan palautteen pohjalta tehdään vielä arvio erityisesti laskentakriteerien ja siirtymätasauksen osalta. Selvitysmies tekee lopullisen ehdotuksensa valtionosuusjärjestelmän uudistamiseksi kuntakuulemisen jälkeen. hallituksen esitys lähtee lausunnoille helmikuussa 2014. Eduskunnan käsittelyyn esitys toimitetaan huhtikuussa ja tavoitteena on, että eduskunta käsittelee esityksen kevätistuntokaudella 2014. Uusi valtionosuuslaki on tarkoitus tulla voimaan 2015 vuoden alusta. Valtionosuusuudistusta koskevaan ehdotukseen on viranhaltijatyönä laadittu kommentit, jotka on aikataulun vuoksi lähetetty valtiovarainministeriöön 17.1.2014 mennessä. Lähetetty kirjelmä on liitteenä kokoukseen osallistuville. Samoin esityslistan ohessa lähetetään Tampereen kaupungin talousjohtaja Jukka Männikön koonti uudistuksesta ja sen vaikutuksista Pirkanmaan kunnille.

EHDOTUS (Kj):

Kunnanhallitus merkitsee tiedoksi valtionosuusuudistuksen linjaukset sekä Juupajoen kunnalta lähetetyt kommentit koskien uudistusta.

PÄÄTÖS:

Hyväksyttiin ehdotus yksimielisesti.

Kunnanhallitus 25.3.2014 § 50

Valtiovarainministeriö on lähettänyt 4.2.2014 kuntiin seuraavan lausuntopyynnön: Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman mukaan valtionosuusjärjestelmä uudistetaan osana kuntarakenneuudistusta. Järjestelmää yksinkertaistetaan ja selkeytetään. Järjestelmän kannustavuutta parannetaan. Hallitusohjelman mukaan uudistuksen tavoitteena on, että perusopetuksen rahoitus jatkossa perustuisi nykyistä enemmän perusopetuksen toimintaympäristöä kuvaaviin indikaattoreihin, esimerkiksi kunnan maahanmuuttajien väestöosuuteen, aikuisväestön koulutustasoon sekä työttömyysasteeseen.

Hallitusohjelman mukaan kuntauudistusta ohjaavassa lainsäädännössä otetaan käyttöön kuntauudistusta edistäviä välineitä. Tavoitteena on muun muassa poistaa lainsäädännöstä sekä kuntatalouden rahoitusjärjestelmästä kuntaliitoksia vaikeuttavia tekijöitä.

25.3.2014

50 §

Valtiovarainministeriön asettaman selvitysmiehen toimeksiannon mukaan valtionosuusperusteiden uudistamisessa tuli tarkastella muun muassa perusteiden läpinäkyvyyttä, lukumäärää, päällekkäisyyksiä, korvaustarpeita, ajanmukaisuutta ja soveltuvuutta kuntarakenteen ja palvelutarpeiden muutoksessa. Tavoitteeksi asetettiin uudistaa kuntien valtionosuusjärjestelmä hallitusohjelmassa linjatulla tavalla siten, että uusi lainsäädäntö tulisi voimaan vuoden 2015 alusta. Lähtökohtana on, että valtion ja kuntien välinen kustannustenjakoa ei muutu valtionosuusuudistuksen johdosta.

Valtiovarainministeriön asettama selvitysmies Arno Miettinen on valmistellut kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain uudistamista keväästä 2012 alkaen. Hän julkisti alustavat uudistuslinjauksensa helmikuussa 2013. Seuraavana vaiheena valtiovarainministeriö lähetti 17.12.2013 kunnille kommentoitavaksi selvitysmiehen tarkennetut uudistusesitykset ja kriteerit kuntakohtaisine laskelmineen. Kunnilta pyydettiin lausuntoa mm. laskentakriteerien määrästä ja sisällöstä, siirtymäkauden pituudesta ja ylipäätään järjestelmäuudistuksen tarpeesta.

Selvitysmies on valmistellut liitteenä olevan luonnoksen hallituksen esitykseksi, jonka mukaisesti hän ehdottaa valtionosuusjärjestelmää uudistettavaksi. Valtionosuuslaskelmat on päivitetty vuoden 2014 valtionosuusmäärien tasolle. Uudet kuntakohtaiset laskelmat uudistuksen vaikutuksista valtionosuuksiin ovat kuntien käytössä lausuntokierroksen aikana.

Valtiovarainministeriö pyytää jakelussa mainituilta tahoilta lausuntoa selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi ja kiinnittämään huomiota erityisesti seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- ehdotettaviin kriteereihin
- ikäryhmien ja sairastavuuden painoihin
- muiden kriteerien painoihin
- määräytymisperusteiden laskentaperiaatteisiin
- verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen
- siirtymätasauksen keston ja porrastukseen

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 4.4.2014 klo 16 mennessä sähköpostitse osoitteeseen valtiovarainministerio@vm.fi.

EHDOTUS (Kj):

Juupajoen kunnanhallitus uudistaa tammikuussa annetun lausunnon asiasta. Liite 7.

PÄÄTÖS:

Hyväksyttiin ehdotus yksimielisesti.

Pvm

Otteen oikeaksi todistaa:

Juupajoki 27.3.2014

Pöytäkirjanpitäjä Mervi Korhonen

Valtionvarainministeriö

JUUPAJOEN KUNNAN KANNANOTTO VALTIONOSUUSUUDISTUKSEEN

Juupajoen kunta ei hyväksy ehdotettua valtionosuusuudistusta nyt esitetyssä muodossa, vaan esittää uudistuksessa huomioitavaksi seuraavia asioita:

Ikärakenne

Vanhempien ikäryhmien valtionosuuden perusteena käytettäviä ikäryhmähintoja on pienennetty merkittävästi. Varsinkin yli 85-vuotiaiden ikäryhmähintaa on pienennetty noin 30 %. Vastaavasti lasten ja nuorten ikäryhmähintoja on nostettu ja perusteluina on käytetty mm. huostaanottojen aiheuttamien kustannusten korvaavuutta.

Kuitenkin suhteellisesti vanhempien ikäryhmien hintojen pienentäminen ei vastaa ikääntyneen väestön sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia, joiden on todettu lisääntyneen jo 50 ikävuoden jälkeen. Varsinkin yli 85-vuotiaiden ikäryhmän kunnalle aiheuttamat kustannukset ovat merkittävästi suuremmat, kuin valtionosuusuudistuksen ikäryhmähinnan mukainen valtionosuusperuste, koska väistämättä tässä ikäryhmässä mm. laitoshoidon tarve lisääntyy, jolloin kunnille aiheutuvat kustannuksetkin lisääntyvät.

Juupajoen kunnan näkemyksen mukaan vanhempien ikäryhmien valtionosuusperusteen pienentämiselle ei ole kustannusvastaavia perusteita. Juupajoen kunta esittää, että valtionosuusuudistuksessa vanhempien ikäryhmien painoarvoa ei tule heikentää ehdotuksessa esitetyllä tavalla. Lisäksi Juupajoen kunta esittää lisäksi, että valtionosuuden määräytymisperusteissa tulisi huomioida myös yksinasuvat.

Sairastavuus

Ehdotuksessa sairastavuuden painoarvoa on lisätty merkittävästi ja sairastavuuden määrittelyn kriteereinä on käytetty 12:sta eri diagnoosia. Kuntakohtaisten sairastavuuskertoimen perusteiden määräytyminen Kelan lääkkeiden erityiskorvattavuuden mukaan kohtelee kuntia epätasa-arvoisesti silloin, kun kuntalaisia hoidetaan laitoshoidossa. Tällöin sairastavuuskerroin ei ota huomioon riittävästi kunnalle aiheutuvia kustannuksia, jotka ovat laitoshoidon asiakkaiden osalta merkittävästi avohoidossa olevia suuremmat.

Valtionosuuden määräytyminen osin Kelan lääkkeiden erityiskorvattavuuden perusteella ei kohtelee kuntia tasapuolisesti. Erityiskorvauksen saaminen edel-

lyttää lääkärin tekemän B-lausunnon lähettämistä Kelaan. Lääkäreiden puuttuminen tai vaihtuminen on pienemmissä ja syrjäisemmissä kunnissa hyvin yleistä. Tämä voi johtaa myös siihen, että sairauksia alidiagnostisoidaan (esim. muistisairaudet, neurologiset sairaudet) tai "keikkalääkäreiltä" voi jäädä tarvittavat lausunnot tekemättä. Erityisesti näin voi tapahtua juuri riskiryhmiin kuuluvien asiakkaiden kohdalla, jotka eivät itse osaa tai kykene huolehtimaan korvausasioista.

Lisäksi sairastavuuskertoimessa ei huomioida suun terveydenhuollon eikä päihdehuollon kustannuksia, jotka kasvavat jatkuvasti.

Juupajoen kunta esittää, että sairastavuuskertoimen määrittelyssä tulee paremmin huomioida myös laitoshoidossa olevien kuntalaisten aiheuttamat kustannukset sekä suun terveydenhuollon ja päihdehuollon kustannukset.

Lisäksi Juupajoen kunta esittää, että lopullisessa valtionosuusuudistuksessa sairastavuuskertoimen määräytymisperusteet eivät perustuisi Kelan lääkkeiden erityiskorvattavuuteen.

Työttömyys

Valtionosuusuudistusehdotuksessa työttömyyden ja työttömyysasteen painoarvoa ei ole riittävästi huomioitu ottaen huomioon työttömyydestä kunnille aiheutuvat vaikutukset. Ehdotuksessa työttömyysasteen perusteella määräytyvä valtionosuus on entisen järjestelmän mukainen ja sen perusteella maksettava valtionosuus jopa edellistä järjestelmää pienempi.

Juupajoen kunta esittää, että työttömyyden perusteella määräytyvää valtionosuutta tulee nostaa ja huomioida myös pitkäaikaistyöttömien sekä nuoristyöttömien määrä.

Työterveyshuollon palvelut

Ehdotuksessa ei ole huomioitu kuntien erilaisia työterveyshuollon palvelujen tasoja. Niissä kunnissa, joissa on työterveyshuollon tarjoamia palveluja, julkisten palvelujen kysynnän määrä ja kustannukset ovat pienemmät, koska työterveyshuollon palveluja korvataan osittain myös Kelan kautta.

Juupajoen kunta esittää, että valtionosuusuudistuksen määräytymiskriteereissä tulee huomioida myös työterveyshuollon palvelujen käyttäjien määrä suhteessa kaikkien kuntalaisten terveyspalvelujen tarpeeseen.

Koulutustausta

Ehdotuksen koulutustaustaa koskeva kriteeri ei riittävästi huomioi kunnille alhaisen koulutuksen omaavien kuntalaisten palvelutarpeiden kustannusten korvaavuutta. Matalan koulutustason omaavien henkilöiden kunnallisten palvelujen tarve on korkean koulutustason omaavien tarvetta suurempi.

Juupajoen kunta esittää, että koulutustaustaa koskeva valtionosuusuudistuksen kriteeri tulee vähintäänkin säilyttää.

Verotulotasaus

Ehdotuksessa verotuloihin perustuvaa tasausta muutetaan aiemmasta. Tasausrajaa nostetaan 91,86 %:sta 100 %:iin ja tasauslisä on 80 %:a. Tasausvähennyksen määrä on progressiivinen alkaen 30 %:sta, kun se nyt on kiinteä 37 %:a.

Juupajoen kunta esittää, että verotulotasausta koskeva järjestelmä tulee säilyttää, kuntien erilaisten tulopohjien tasaamiseksi ja kuntalaisten palvelujen turvaamiseksi.

Siirtymäaika

Valtionosuusuudistuksen toteutuksessa ehdotetaan käytettävän vähintään viiden vuoden siirtymäaikaa, jonka aikana kuntakohtainen vuosimuutos rajoitetaan vuosittain.

Juupajoen kunta esittää, että siirtymäaikaa tulisi pidentää suurten kuntakohtaisten vaikutusten lieventämiseksi ja kuntatalouden sopeuttamiseksi tulopohjan heikkenemiseen. Vuosittainen muutos voisi olla ensimmäisinä vuosina korkeintaan 25 euroa asukasta kohti.

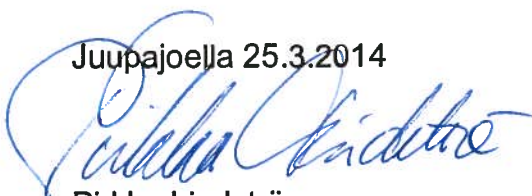
Yhteenveto

Ehdotuksen mukainen valtionosuuden muutos aiheuttaa kuntien tulopohjiin pysyvän negatiivisen muutoksen, jota on mahdotonta jo nyt talouden tasapainotustyötä tehneissä sekä sote-hankkeissa mukana olevissa kunnissa muulla tavalla kompensoida.

Ehdotetulla valtionosuudella muodostuu palvelujen järjestäminen mahdottomaksi vanhusvoittoisissa ja kunnallisten palvelujen varassa toimivissa kunnissa. Huono-osaisuuden vaikutukset kertaantuvat usean edellä esitetyn tekijän summana, ja nämä tekijät tulisi ottaa valtionosuutta uudistettaessa huomioon. Muuten ajaututaan tilanteeseen, jossa osasta kunnista muodostuu tulopohjal

taan sellaisia, ettei niillä ole enää mahdollisuuksia edes kuntaliitoksiin, kun liitoskumppania ei löydy.

Juupajoella 25.3.2014

Pirkko Lindström
kunnanjohtaja